

ACC. N:R.

No. 6741:1-11.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

Chag Bengtsson

Härad:

Albo.

Adress:

Brunskull Hjörksberga

Socken:

Hjörksberga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

B. U. F. 37

+

B. U. F. 30

s. 11!

Besgång

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6741: 1

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Thage Bengtsson

Härad:

Allbo

Adress:

Brunshult-Hjörtsberga

Socken:

Hjörtsberga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVÄrsgång

För ett fem tiotal år tillbaka i tiden fanns det ett flertal personer, som gick ärsgång julaftonskväll. De ansågs för att "kunna lite mer" eller "veta lite mer" än vanliga människor. Deras vandringar betraktades med en viss skygghet, ty det ansågs för syndigt och opassande för gudfruktigt och anständigt folk att befatta sig med sådant. Sålunda trodde man, att de som en gång börjat gå ärsgång, ej kunde sluta därmed utan av hemlighets-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 6741 : 2.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Thage Bengtsson

Härad:

Albo

Adress:

Barnskull Hjörleberga

Socken:

Hjörleberga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1947

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

h.

fulla, osynliga makter varje julaftons-
kväll drevs ut på vandring. En
annan tro var, att årsgängarna ej
kunde bli saliga. När de lägo på
sitt yttersta eller skulle begravas,
skedde alltid beckan och under, och
de fingo ofta gå som gengångare efter
döden.

Därjämte var det behaftat med
en viss fara att gå årsgång. Gastar
och andra onda väsen voro denna
natt ute och ofredade vandrare. Men
fästigast var det att möta "glöson".
Då kom hon springande framåt

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. No. 6741 : 3.

Landskap: Småland Upptecknat av: Stig Bengtson
 Härad: Albo Adress: Hjartoberga
 Socken: Hjartoberga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

3.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

vågen med stor hastighet måste
 vandraren skyndsamt sätta benen i
 kors, annars sprang "glosen" rakt emellan
 dem och fläkte honom mitt illa, ty
 glosen var vass i ryggen som en säg.
 I bästa fall kunde ärsångaren bli
 sittande på "glosens" rygg och bliva
 nödsakad att företaga en flera mil
 lång ritt baklänges, innan "glosen"
 behagade kasta av honom.

De voro ej gästarna så farliga. Det
 var mest sinsemellan, de sloges och
 väsnades. En bonde i Slättbygd fick,
 då han gick ärsång, framför sig

ACC. N:R.

No. 6741:4

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Thage Bengtsson

Härad:

Bjerto

Adress:

Brunskult Hjortsberga

Socken:

Hjortsberga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

på vägen se två gästar, som sloges
alldeles förskräckligt. Bonden blev
rädd och kröp in och gömde sig i en
stor ihålig ek, som växte invid vägs-
kanten. Sedan kom den ene gästen fram
till trädet, tillade in genom hålet och
skrek: "Hör du, Mickel i Skrunlan,
säg du, hur jag "fystade" han?" "Ja,
det säger jag, men det var i alla fall
du, som fick ulla slaget", svarade bonden.
"O, var det det", sade gästen, "då måste jag
ge honom det igen." Därpå for han
ifatt den andre, och de började slåss
på nytt. Men bonden lagade sig i hast

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 6741: 5.

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Thägi Bengtsson

Härad: Albo

Adress:

Bunskull Hjärtsberga

Socken: Hjärtsberga

Berättat av:

Uppteckningsår: 1948

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hem, och han vågade aldrig mer gå
årsgång.

En del av gästarna kunde ej gå
eller springa utan hoppade jämnfota.
Det var avlidna, som före gravsättningen
fött fötterna ihopbundna för att de
ej skulle gå igen efter döden.

De som skulle gå årsgång, hade
vissa saker att iakttaga. De fingo ej
äta eller förtära något av vad slag
det vara månde efter klockan tolv.

Ej heller fick de för någon ombuds,
vart de skulle gå. Under själva
vandringen skulle de lilla rakt fram

ACC. N.R.

M. 6741:6

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Olof Bengtsson

Härad:

Albo

Adress:

Hjortsberga

Socken:

Hjortsberga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1948

Född år

i

och ej vända sig om. Potte de någon,
fick de ej hälsa eller säga till den.
Såsom gick det ej an att röka eller
stoppa något i munnen. Hur det kunde
gå, om man syndade häremot, fick en
man från Söngvåsa erfara. Han tog
och stoppade en buss tobak i munnen,
när han var mitt framför milstolpen
vid Kvintås. I samma ögonblick fick
han av en osynlig hand en så pass
kraftig växel, att han stod på huvudet
vid väghaken. Han kravlade sig för-
skräckt upp och vände skyndsamt om
mot hemmet. Efter den bekan försökte

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

N. 6741:7.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

Lagunen

Härad:

Allbo

Adress:

Brunskull Hjertsberga

Socken:

Hjertsberga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

han aldrig mer gå i sving.

Besökaren skulle helst gå ensam, dock får han följas åt men ej flera, ty då uppades ingenting för dem.

Under vandringen skulle man gå på vägar, som ledde i alla fyra riktningarna. Man skulle även ställa krossen till socken kyrkan och gå bevara runt denna. Om man då tillade genom nyckelhålet i kyrkdörren, fick man se de döda hällorna på loftet.

Många syner, som visade sig, varstade om det kommande årets händelser.

Rätter, som drogo raderes, voro ett becken

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6741:8.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Thage Bengtsson

Härad:

Allbo

Adress:

Hjörtsberga

Socken:

Hjörtsberga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8.

på att det skulle bli bra skörd.
 Timmerlass, dragna av lappar, betydde
 att det skulle bli livlig överkoring
 i skogarna under vintern. Från stället,
 där någon människa skulle avlida
 under året, syntes likfärder gå fram.
 Om ärsångaren tittade in genom
 fönstret fick han se den som skulle
 dö, sitta med en kurdlös skugga.
 Polidna personer, som under livsliden
 förövat något brott, vilket ej blivit
 uppdagat och somat, visade sig vid
 plåsen där de gjort sina ogärningar.
 Men även behagliga synen kunde

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6741:9

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Chag Bengtsson

Härad:

Blebo

Adress:

Brunskult Hjortsberga

Socken:

Hjortsberga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

visa sig. När årgångaren ogift, kunde
det handa, att han mötte sin till-
kommande. Hon syntes då komma rätt
emot vandraren, slämma på några få
steg avstånd framför honom, vända sig
ett helt varv omkring likom för att
visa sig både fram och bak och därpå
fortsätta förbi. Då hon sedan i
verkliga livet mötte henne för första
gången, skulle hon vara klädd i
precis samma kläder som hon syntes
ha, då hon visade sig för honom
under årgången.

Utom synen fick årgångaren även

ACC. N:R.

M. 6741:10.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Olaf Bengtsson

Härad:

Allbo

Adress:

Hjortsberga

Socken:

Hjortsberga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1844

Född år

i

10.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kära förbud till vad som skulle handla
Hördes det vara liv och rörelse på åker
och äng, och lian vispades och bryntes,
bedyde det god skörd. Utanför går-
dar, där någon skulle avlida, hördes
likkistor spikas igen.

Det var inte blott nyfikenhet
att få reda på vad som skulle handla
det kommande året, som drev väringarna
ut på vandring i träppen, utan de som
gingo blev så smärningom med tiden
s. k. kloka, vilka kunde bota sjuk-
domar på folk och få, ställa om sur
eller otur i jakt och fiske m. m. och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6741:11.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Thage Bengtsson

Härad:

Allt

Adress:

Brunskull, Hjortberga

Socken:

Hjortberga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

för örigt visste mer än andra människor.
De många "klokä" och "haloklokä", som
funnos för, boddes sålunda ha utbildat
sin "klokhet" genom att gå ärsång.

Et annat slag av ärsång var
midsummarsången. Den brukades synner-
ligast av ungdomen, som önskade få
skåda sin tillkommande. Då plöskade
man ut olika sorters blommor och band
tillhopa till en bukett eller krans,
som medfördes under midsummarsågens
vandring.

L. U. F. 30

Skriv endast på denna sida!